

נפש טוב

מתוך שיעורי תורת הנפש ע"י הגה"צ ר' יהושע נתן פייפער שליט"א, אבד"ק ברכת מנחם

גליון י'

"סוף מעשה במחשבה תחילה"

החיוב להתבונן במחשבה תחילה קודם עשיית כל פעולה, ולמצוא בתוכו רגש לב אמיתי שידחוק את הרגשות שאינם נכונים

ההתבוננות בשכל לפני כל מעשה

בגיליון הקודם הארכנו לבאר את החובה לקיים 'חבי כמעט רגע', ליישב את הדעת - שעתא חדא ורגעא חדא לפני עשיית כל פעולה, ולא לתת לרגשות הלב להשפיע על המח לפעול ללא כונה תחילה. וביררנו, שכפי מה שמרבים להתבונן קודם שְׁפָלִי המעשה גומרים, מה ראוי לעשות על פי שכל, ניצולים ממכשולים רבים הבאים על פי רוב מחמת המהירות והפזיזות. יסוד נוסף אותו העמדנו וביארנו - הוא, שהדרך לרפא את הרגש המשפיע לרע על המח, אינו על ידי דחיקת הרגשות וביטולם, היינו, לומר שהם אינם נכונים וכל כיצא בזה, אלא על ידי חיבור לרגש אחר אמיתי ונכון, שיכול להתברר רק לאחר התבוננות השכל. ביריעה שלפנינו נרחיב לראות, שדברים אלו תמוכים ומושתתים מהמפורש בתורה ובאגדות חז"ל, ומהם נילף דרך חיים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

תוכן הענינים:

א. אדם הראשון מיהר לאכול מעץ הדעת ולא המתין לשבת, ותיקון חטאו בלאו ערלה.

ב. יוסף הצדיק דחק את רגשותיו על ידי מציאת הרגש האמיתי מכח ההתבוננות קודם כל מעשה.

ג. שורש חטא העגל מהירות ופזיזות.

ד. מחלקותו של קרח ועונשו משום שלא התבוננו תחילה וביררו את רגשותיהם.

ה. המיתון שווה כל הון ומביאה חיים לעולם.

חטאו של אדם הראשון שלא המתין באכילת עץ הדעת עד לשבת קודש

נאמר בפסוק (ויקרא יט, כג) 'וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל'. שבשלש השנים הראשונות לצמיחת עצי המאכל בארץ ישראל, אסור לאכול וליהנות מפירותיהם וצריך לבערם מן העולם.

ואמרו ז"ל במדרש (ויקרא רבה כה, ב): 'דרש רבי יהודה בן פזי, מי יגלה עפר מעיניך - אדם הראשון, שלא יכולת לעמוד על צוויך שעה אחת [שלא לאכול מעץ הדעת], והרי בניך ממתנין לערלה ג' שנים'.

מאיר ובא ה'אור החיים הקדוש' (שם) פסוק כו; בראשית א, כט) ומגלה סוד נסתרים במצוה זו ובפירוש המדרש, בהקדם דברי המקובלים (ראה שפתי כהן פרשת בראשית) שציווי של אדם הראשון שלא לאכול מעץ הדעת, היה רק לאותו היום, ותכלית המכוון ממנו היה, שימתין וישמור את הפירות ל'מנה יפה לשבת', ויקדש על הכוס בכניסת היום ויעיד 'כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא לעשות', ואם היה שומר את פי ה' ולא הולך אחר ה'כי תאוה היא לעינים', היה העולם בא לתיקונו. וזה שרמזו חז"ל שחטאו היה שלא יכולת לעמוד על צוויך שעה אחת, שאכל את הפירות מבלי להתבונן תחילה במעשיו, וכדי לתקן את חטאו שמיהר לאכול מהעץ קודם זמנו בלי דעת, נצטוונו להמתין ג' שני ערלה לתקן את חטאו.

1. וזה לשון האור החיים הקדוש' (ויקרא יט, כו): 'סמך הכתוב מצוה זו [לא תאכלו על הדם] למצות ערלה, לרמוז מה שאמרו ז"ל, כי אדם הראשון חטא באכילת עץ הדעת קודם זמן התירו שהוא בחינת ערלה, שאם היה ממתין עד ליל שבת קודש היה מקדש על היין. והוא מה שאמר הכתוב סמוך לאזהרת 'וערלתם ערלתו' - 'לא תאכלו' פירוש מפרי ערלה, 'על הדם' פירוש על סיבת הדם, כי זו סיבה לכל שפיכות דמים

‘ויש מן הכנה אחרת ורבה, דהיינו הכנה בדעתו, שלא יעשה שום דבר קטן וגדול בפתע פתאום, אלא קודם עשותו כל מעשה, יתן אל לבו ויחשוב בדעתו אם ראוי לעשותו או שב ואל תעשה עדיף. וביותר צריך לזיז ולזרז בענין הדיבור, כי הלשון מהיר לדבר והדיבור רובו קשה רע לשמים ורע לבריות ומיעוטו יפה וכו’. וכבר אמרו ‘פרי המהירות - חרטה’, ומתון מתון ד’ מאות זוזי שויה’ (ברכות כ, א).

(פלא יועץ - ערך הכנה)

‘מחשבות חרוץ אך למותר’ (משלי כא, ה). אין המהירות מן החריצות והזריזות, אבל ‘מחשבות החרוץ’ - שיקדים ‘המחשבה’ והמתון למעשה, הוא מעיקר הזריזות, ואף על פי שיבטל מקצת שעותיו לחשוב מחשבות, לעולם ימצא מותר במדה הזאת. שוכל אין אך למחסור’ - כי ישיגהו המקרה במעשה, וכענין שאמרו מחברי המוסר: ‘כי פרי כל מהירות - חרטה’.

(רבנו יונה משלי כא, ה)

‘אמנם הו זיזין שלא לעשות דבר מעניינים על דרך מהירות, כי דבר זה אינו מן הזריזות אלא הוא קלות ושטות, כי מן המהירות לא יצא דבר מתוקן, ובמתון יתקנו העניינים ויזדמו הבקשות וכו’, מי שרכב על מהירות אינו בטוח ממכשול’.

(מעלת המידות לרבנו יחיאל הרופא מרבותינו הראשונים)

נמצינו למדים, שכל חטאו של אדם הראשון היה המהירות והפזיזות, שלא השכיל להשקט את תאוותיו ולהשליט את המח במחשבה תחילה, ולזה עיקר עבודתנו מאז ועד הנה היא, שלא לתת לרגשות הלב ותאוות העולם הזה הנראים ‘נחמד למראה וטוב למאכל’, לגבור על המח והציווי האלוקי, כי אם לשמוע את דברי ה’, ולהשליט את השכל למח הרוחני בהמתנה והבחנה לפני כל דבר, מה ראוי לעשות.

בוחו של יוסף הצדיק

שהתגבר בניסיון על ידי התבוננות תחילה מה יעלה בסופו

מקום נוסף המלמד את היסוד האמור - של ‘סוף מעשה במחשבה תחילה’, הוא בניסיונו של יוסף הצדיק עם אשת פוטיפר, שללא ספק באותה שעה קשה, עלו בו רגשי לב שאמרו לו: ‘הבט ימין וראה את שפל מצבך, שאחך שהיו אמורים להיות עמך באחוות אחים נהפכו לזרים, עד שלא יכלו לומר לך אפילו ‘גיט מארגן’ (בראשית לז, ד), ומכרו אותך כאחד הריקים בעבור נעלים (תנ-חומא פרשת וישב ב), ועל אף שעבר זה עידן ועידינים ממכירתך, אין איש שם על לב שמתנחם על המעשה ומחפשך כדי להשיבך לבית אביך, ובוודאי לא תיענש על מעשיך’.

וכנגד רגש ריקן זה, עמד יוסף הצדיק בעוז והתבונן רגעא חדא ומצא את הרגש הנכון, שיש לו אב זקן שממאן להתנחם עליו (בראשית לז, לה) ודמות דיוקנו נראית לפניו (סוטה לו, ב) והוא איננו נדח ונשכח כלל, ומכח זה שיישב את דעתו והכניס ללבו רגש אמיתי, היה בידו עוז ותעצומות לנוס ולצאת החוצה, ולהתקדש בקדושה עליונה להיות מרכבה למידת ‘צדיק יסוד עולם’ (זוה”ק משפטים קטז, א).

ויוסף הוא השליט והמשביר לכל עם הארץ לדורות עולם, שכדי לעמוד איתן מול רגשי הלב,

שביום הארבעים להעלות משה לקבל תורה מסיני, בא השטן והוכיח לישראל בהסברים נפלאים ומלאי רגש שמשה רבנו מת, ועורר את חשקם לבקש ‘רבי’ חדש אשר יוציאם ואשר יביאם, ובני ישראל אכן התפתו מדבריו ובקשו מאהרן הכהן לעשות דבר מה.

אסור לדחות את הרגשות ולבטלם, אלא להביא תחתם רגש אמיתי ונכון על ידי התבוננות ומחשבה תחילה - וכאמור.

פתרונו של אהרן בחטא העגל ‘חג לה’ מחר’

ובתלת הוי חזקה, להוכיח מה שאמרנו ממעשה העגל, שדרשו בגמרא (שבת פט, א): ‘אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב (שמות לב, א) ‘וירא העם כי בושש משה’, אל תקרי ‘בושש’ אלא ‘באו שש’. שבשעה שעלה משה למרום, אמר להן לישראל, לסוף ארבעים יום, בתחילת שש, אני בא. לסוף ארבעים

יום בא שטן ועירב את העולם, אמר להן, משה רבכם היכן הוא. אמרו לו, עלה למרום. אמר להן, ‘באו שש’ - ולא השגיתו עליו. מת - ולא השגיתו עליו. הראה להן דמות מטתו. והיינו דקאמרי ליה לאהרן ‘כי זה משה האיש’ וגו’. שביום הארבעים להעלות משה לקבל תורה מסיני, בא השטן והוכיח לישראל בהסברים נפלאים ומלאי רגש שמשה רבנו מת, ועורר את חשקם לבקש ‘רבי’ חדש אשר יוציאם ואשר יביאם, ובני ישראל אכן התפתו מדבריו ובקשו מאהרן הכהן לעשות דבר מה.

וכשראה אהרן הכהן שלא שייך להוכיח לישראל שדבריהם הם עצת היצר, לפי שרובם ככולם כבר התלהטו ברגשותיהם וחשבו שזו האמת², אמר להם אהרן ‘חג לה’ מחר’ (שם פסוק ה) ודחה את התופים והמחולות למחרת, בתפלת תקוה שעד אז יגיעו בני ישראל להתבוננות מועטה ויכניסו בעצמם רגש חדש של קודש, ויבינו מעצמם שטענתם בטעות יסודה, ולא זו הדרך גם אם משה רבנו מת. אלא שבני ישראל השכימו מיד (שמות שם פסוק ו) ולא התבוננו אף רגע אחד במה שנקרה בדרכם, ולכן הגיעו לידי חטא ועון, וסרו ‘מהר’ מהדרך אשר צוה ה’ ברוב יגון ואנחה.

דם אדם ודם זרעיותיו. ויש לך לדעת כי סבת הערלות ועקרים זה מקורם שזולת חטא אדם לא היתה ערלה בעולם לא של צומח ולא של בעלי חיים, ע”כ. וראה עוד ב’אמרי אמת’ (פרשת קדושים שנת תרצ”א ד”ה בפרשת): ‘כל הערלות, ערלת הלב, היו תלויים באותה המתנה וכשאדם הראשון לא המתין, התערבה פסולת, ומה שהוא היה יכול לתקן על ידי השעה האחת, מוכרח היום להתמשך עד לעתיד’.

2. ובדבר זה טעה חור שהוכיח את ישראל בסברות השכל שאסור לעבוד עבודה זרה מבלי להבין את רגש לבם שהתאוו לאלוקות, עד שקמו עליו והרגחו.

**'בוקר וידע ה', כדי שקרה ועדתו
יתבוננו עד אז במעשיהם ולא יאבדו**

ב'אור החיים הקדוש' מובא (במדבר טז, ד), שיסוד זה חוזר וניער גם במעשה קרח שהקהיל את כל העדה ולקח עמו מאתיים וחמישים איש מראשי ישראל, והשיאם בדברי ליצנות ולשון חלקלקות נגד משה רבנו (שם פסוקים א-ג). שגם שם השכיל משה רבנו להבין, שטענותיו של קרח אינם נובעים מהשכל הישר אלא מקנאה שהתקנא על נשיאותו של אליצפן שהיה קטן ממנו (במדבר רבה יח, ב). וכדי להשקיט את רגשי לבו ולהביאו ליישוב הדעת, אמר משה רבנו לקרח ועדתו: גם אני סבור כמותכם ש'כל העדה כולם קדושים' ואתם ראויים ומוכשרים לעבודה ואפילו להקטיר קטורת לפני ה' ולכן 'קחו איש מחתתו ותנו בהם אש' (במדבר טז, יז), ובדבריו אלו ביקש לקנות מסילות בלבבם והבנה לרגשותם, וכדי שיוכלו להתיישב ולראות שטענותיהם הם מנגיעה אישית ולא מתוך רצון לעבוד את ה', אמר להם 'בוקר וידע ה' את אשר לו' (במדבר טז, ה) **'לתת להם זמן בלילה להתבונן במעשיהם, אולי יכירו כי לא טוב עושים ויחזרו בתשובה'**. אלא שלא פסיק פומיה דקרח כל אותו הלילה מדברי ליצנות (תנחומא פרשת קרח ז) והוא לא הגיע אפילו לרגע אחד של שלוות הדעת, ולכן

ומשה אמת ותורתו אמת ובכלל זה גם 'תורת הנפש' שהנחיל לנו במעשה זה, שלא לדחות ולדחוק את רגשות הלב ולומר שאין להם אחיזה ומציאות, אלא לבררם על ידי התבוננות תחילה מה מקורם והאם הם נכונים.

'ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם' (במדבר טז פסוק לב), ונגזר שאין לו ולכל חבר מרעיו חלק לעולם הבא (סנהדרין פ"י מ"ג).

ומשה אמת ותורתו אמת ובכלל זה גם 'תורת הנפש' שהנחיל לנו במעשה זה, שלא לדחות ולדחוק את רגשות הלב ולומר שאין להם אחיזה ומציאות, אלא לבררם על ידי התבוננות תחילה מה מקורם והאם הם נכונים.

**דבריו של רב אדא בר אבהו 'מתון
מתון שווי ארבע מאות זוז'**

בגמרא (ברכות כ, א) מפורסמת העובדה על חובת המתינות וההתבוננות קודם כל מעשה, מהמסופר על רב אדא בר אבהו, שהזדמן לראות אשה שלבשה בגד שלא היו כשר וראוי כדת משה וישראל, ובקנאתו הרבה קרעו לגזרים כדי שלא יכשלו בו רבים. לאחר מכן הוברר שהאשה שלבשה את הבגד היתה כותית, ובית דין חייבו את רב אדא לשלם את שווי של הבגד שעמד על ארבע מאות זוז. ביקש רב אדא לדעת מה שמה של אותה אשה ונענה ששמה 'מתון'. אמר רב אדא: 'מתון מתון שווי ארבע מאות זוז'. כלומר, אם הייתי 'מתון' במעשי ולא ממחר לעשות בבלי דעת, הייתי מגיע להבנה שהיא אינה מבנות ישראל ומשתכר ארבע מאות זוז, ו'המהירות היא פרי החרטה' (מבחר הפנינים לר"י הפניני מצות החכם לבנו) שבגינה הוצרכתי לשלם ארבע מאות זוז³ (רש"י ד"ה ארבע מאות בפירושו השני; ספר הערוך ערך מתן).

וכבר אמרו צדיקים, מאי טעמא חילקה התורה את שאירע עם פינחס בן אלעזר לשני סדרות נפרדות, שקנאתו ומעשיו כתובים בפרשת בלק, ושכרו הטוב שזכה ל'ברית שלום לו ולזרעו לדורותיו' מובאים בפרשת פינחס. ללמדנו, שנצרך

3. בעוסקנו בגמרא זו, בנותן טעם להביא את ביאורו של מרן ה'חתם סופר' ז"ע (אבן העזר ח"ב סי' יט), המפרש בין שיטי תשובותיו את דבריו של רב אדא בר אבהו באנפין חדתי. בשאלה שהובאה לפניו, נשאל 'החתם סופר' מה דינו של גט שבמקום לכתוב בו 'דיהו ליכי' - חסר הכותב י"ד וכתב 'לכי', וכן טעה בשנית וכתב 'מנא' ולא 'מנא'. 'יש טורח גדול להשתדל [שיכתוב הבעל] גט אחר, ואיכא חששא שהמגרש לא יתראה כי אם בריצוי כסף, ולאשה אין כל, והעולה על כולם [שיש במעשה זה] זילותא דבית דין וכבוד תלמיד חכם המסדר שלא יהיה לבו חס ושלוש'. פותח ה'חתם סופר' בתוכחה נסתרת כיצד יתכן שאירע כזאת, ומשיב בתשובתו: 'אמר נא להרב המסדר, בדבר גדול כזה ראוי להיות מתון מתון. ואמרו חז"ל (ברכות כ, א) ד' מאה זוזי שויה. וכוונתם לפי עניות דעת, כי 'מתון' לשון המתנה ולא להיות נפחו ונמהר. ו'מאת' פירוש מאתם. וההפך במבטא בין 'מתון' ל'מאת' היא רק המשכת הברת האל"ף, והנשחזר ונמהר ואינו מדקדק להמשיך הברת האל"ף, אינו ניכר בין 'מתון' ל'מאת', נמצא ההפך בין 'מתון מתון' ב' פעמים ל'מאתן' ב' פעמים יש הבדל ב' מאות'. ממשיך ה'חתם סופר' ומגלה את ה'מתון מתון' שהוא נוהג בעת סידור גט, ודבריו הם מוסר רם עבורנו: 'לעולם יהיה רגיל להיות סופר האותיות ומונה, כדרך שאנו מוניין כאן בפרשבורג - מותא הרבנים, יש לפנינו גט או סדר הגט, ואני קורא לפנינו הגט הנכתב, ועל דרך משל: ברביעי אמר ברביעי מלא י"ד, ושוב אמר פעם שנית: ברביעי - ב"ת ר"ש ב"ת י"ד ע"י י"ד, וכן מרישא לסיפא כל תיבה וכל אות ואת, והשומעים משגיחים אם לא ימצאו שום השחתה, ובאופן זה רחוק שימצא טעות כ"ל'.

ואספר מעשה

במסכת עירובין (נד, ב) מספרת הגמרא מעשה הוד הצריך לימוד: לתנא הקדוש רבי פרידא היה תלמיד שמשנתו היתה קשה עליו, עד שרבי פרידא היה חוזר ומלמדו כל ענין ארבע מאות פעם כדי שהדברים יתיישבו על לבו. יום אחד הוצרך רבי פרידא ללכת לדבר מצוה, והתלמיד חשש שמא רבו ניח ויעזוב אותו באמצע הענין, וכיון שכך מוחו לא היה מיושב וגם לאחר הלימוד היומי של ארבע מאות זימני לא נכנסו הדברים בקרבו. ישב רבי פרידא וחזר שוב על הלימוד ארבע מאות פעם, וקיבל בשכרו משמי השמים אריכות ימים של ארבע מאות שנות חיים נוספות, וחלק טוב הצפון בגן עדן.

ראש ישיבת מיר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה אומר, הכל תמהים מדוע לא חס רבי פרידא על זמנו היקר והאם לא היה במעשיו משום ביטול תורה. ולי נראה, שרבי פרידא לא התכוון בלימודו רק ללמד את תלמידו תורה אלא לקנות קניין נצח של מתינות וסבלנות, ולכן בכל פעם ופעם הוא עלה והתעלה בסולם המתינות ובתיקון המידות והשיג את שלימותו.

(שיחות מוסר תשל"ג - מאמר מתינות עמוד פז)

לשונך מרע ושפתותיך מדבר מרמה'.

מסקנת העולה מן האמור לחיי היום יום

ולהבדיל בין קודש - הראיות מן התורה ומדרשי חז"ל - לחול, הדבר ידוע כי גם 'עולם הקופירייטינג' [Copywriting] - מושתת על פי היסוד שביארנו, שעל מנת למכור את הסחורה המבוקשת, פונים ומדברים לאנשים בשפה הקולעת ישר לרגש שבתוך ה'תת מודע' [Sub-conscious], וכיון שרוב בני אדם אין בהם תבונה להשליט את המח על הלב ולחשוב רגע אחד האם הרגש נכון או לא, הרגש מצווה את המח - שאינו חושב, לקנות את הדבר המסוים, אף שאין בו צורך אמיתי, ומי שחכם ומבין מדעתו ויודע לברר בכל רצון ורגש שמעוררים בו את הסולת מתוך הפסולת, חייב מתהלכים על מי מנוחות, כמלך המושל בכל אשר לו, והוא יודע להתהלך בטוב ולא להתפעל משום דבר שאין בו אמת.

עד ליום המחרת. בעודו על מפתן הבית, שמעו אוזניו קול אדם גדול הנמצא עם אשתו, ובחמתו הגדולה 'שלף חרבו, ורצה להרוג שניהם, אלא שזכר מצות אביו והשיבו לתערה. שמע האיש שאמרה לאותו בחור בנה שאצלה: כבר יש שנים רבות שהלך אביך מאצלי, אילו היה יודע שנולד לו בן, כבר הגיע להשיא לך אשה. וכששמע זה הדבר, אמר: פתחי לי אחותי רעיתי, ברוך ה' שעצר כעסי, וברוך אבי שציוני לעצור כעסי לילה אחד שלא הרגתי אותך ואת בני, ושמחו שמחה גדולה ועשו משתה לכל העם הנמצאים ושמחו הרבה מאד'.

ולדין יאמר שאינו שרויים היום ב"ה במצב שעלינו לצאת לדרך רחוקה מבלי לדעת מה נשמע וקורה בביתנו, וחלילה אין איש מאיתנו החשוד על שפיכות דמים, לקיים את 'צוואת האב', בדברי שלמה המלך 'מות וחיים ביד לשון' (משלי יח, כא), להתבונן קודם כל דיבור ולא לתת לפה למחר ולחרון גורל על אחר ולגרום ל'לשון הרע הורגת שלשה' (ערכין טו, ב), ולהיפך, להפך בזכות חבירו ולספר עליו טוב ולקיים מה שנאמר (תהלים לד, ג-ד) 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור

ולדין יאמר שאינו שרויים היום ב"ה במצב שעלינו לצאת לדרך רחוקה מבלי לדעת מה נשמע וקורה בביתנו, וחלילה אין איש מאיתנו החשוד על שפיכות דמים, לקיים את 'צוואת האב',

להתבונן שבוע שלם, האם הקנאות היא מתוך ישוב הדעת וקנאת ה' צבאות, או ממהירות ופזיזות כשל רב אדא, לפי שגם קנאות לשם ה', צריכה שתהיה במחשבה תחילה וב'מתון מתון' ברישא.

הלנת הכעס ורגשי הלב שהביאה חיים לעולם והלימוד מכך עבורנו

ב'ספר חסידים' (סימן תרנה) מובא מעשה נפלא בענין שאנו עוסקים בו על חובת המתניות: **'מעשה בן שכיבד את אביו ביותר, אמר לו האב: אתה מכבדני בחיי, תכבדני במותי, אני מצוך שתלין כעסך לילה אחד, ועצור רוחך שלא תדבר'.**

לימים - ממשיך 'ספר חסידים' ומספר, הסתלק האב לעולם שכולו טוב, והבן הוכרח להפליג למדינת הים לזמן ממושך, והשתהה שם שנים ארוכות עד שלא זכר כלל שאדחכי ילדה אשתו והבן הנולד כבר הגדיל ונעשה לאיש שהגיע לפרקו.

כעבור שנים רבות ולאחר טלטולי דגברא בסכנות הדרכים, הצליח האיש לחזור לביתו בשעת לילה מאוחרת, וניגש לחדרו להינפש ולנוח מעמל הדרך

נקודות העולות
מן המבואר:

חשיבת נפש

✂ **איסור ערלה מלמדנו, על חובת ההתבוננות קודם כל מעשה שמצילה מן החטא ומבררת את רצון ה' האמיתי.**

✂ **על ידי המחשבה תחילה יכולים למצוא את ההרגש האמיתי, ולנצח כל נסיון והסתר, כפי שעשה יוסף הצדיק.**

✂ **שורש חטא העגל ועדת קרח שלא התבוננו במעשיהם תחילה, ופעלו רק לפי הרגש הלב.**

✂ **מעלת המתון במעשיו ותוצאותיו הברוכים של המקדים חשיבה למעשיו.**

נתנדב לעילוי נשמת

הבה"ח **מנחם מענדל** זל"ה

ב"ר **אברהם שמואל** הי"ו

נלב"ע ב' אלול תשנ"ג לפ"ק

לקבלת הגליון והשיעורים, להערות והנצחות נא לפנות לכתובת מייל

office@nafshyeshoveiv.org

קו השיעורים **718-400-7566**

בארץ ישראל: **077-850-9310**

